

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 11. decembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Maskavas pilsētas valsts unitārā uzņēmuma “Maskavas Starptautiskās sadarbības centrs” un Maskavas pilsētas īpašuma departamenta (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 130/2024),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu atzīt 2024. gada 30. maija likuma “Grozījumi Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā” (turpmāk – Grozījumi) 1. pantu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 89. un 105. pantam, Sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas likuma 5. pantam, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk – Harta) 17. panta 1. punktam, kā arī Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) Pirmā protokola 1. pantam.

2. Apstrīdētā norma papildina Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu ar

8.⁵ pantu šādā redakcijā:

“8.⁵ pants. Valsts nekustamā īpašuma Rīgā, Marijas ielā 7 atsavināšanā iegūto līdzekļu izmantošana

Finansējumu atbilstoši apmēram, kas ieskaitīts valsts budžeta ieņēmumos no likumā “Par rīcību ar nekustamo īpašumu, kas nepieciešama valsts drošības apdraudējuma novēršanai” noteiktā nekustamā īpašuma atsavināšanā iegūtajiem līdzekļiem, piešķir vispārējam atbalstam Ukrainas sabiedrībai no budžeta resora “74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” atsevišķā programmā plānotā finansējuma, ja ir pieņemts attiecīgs Ministru kabineta lēmums un Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija piecu darbdienu laikā no attiecīgās informācijas saņemšanas dienas ir to izskatījusi un nav iebildusi.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes 85. pantu Satversmes tiesa savas kompetences ietvaros izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī citas ar likumu tās kompetencē nodotās lietas. Satversmes tiesas likuma 16. pantā ir izsmeļoši uzskaitītas Satversmes tiesā izskatāmās lietas.

4.1. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tās kompetencē neietilpst vienāda juridiska spēka tiesību normu savstarpējo pretrunu izvērtēšana (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 10.2. punktu un 2013. gada 28. marta sprieduma lietā Nr. 2012-15-01 15.4. punktu*). Pieteikumā

apstrīdēta likuma normas atbilstība Sabiedrības vajadzībām nepieciešamā nekustamā īpašuma atsavināšanas likuma 5. pantam. Līdz ar to šajā daļā pieteikumā ietvertais prasījums nav piekritīgs Satversmes tiesai.

4.2. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Pieteikumā apstrīdēta likuma normas atbilstība Satversmes un starptautisko līgumu normām. Līdz ar to šajā daļā pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. pantā ir uzskaitīti tie subjekti, kuriem ir tiesības vērsties Satversmes tiesā ar pieteikumu. Atbilstoši šā panta pirmās daļas 11. punktam pieteikumu (konstitucionālo sūdzību) Satversmes tiesā var iesniegt persona tai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikumu par Satversmes 105. pantā ietverto pamattiesību iespējamu aizskārumu iesniedzis Maskavas pilsētas valsts unitārais uzņēmums “Maskavas Starptautiskās sadarbības centrs” (turpmāk – Maskavas centrs) un Maskavas pilsētas īpašuma departaments.

Maskavas pilsētas īpašuma departaments, kura īpašumā bija ēka Rīgā, Marijas ielā 7 (turpmāk – nekustamais īpašums), saskaņā ar publiski pieejamo informāciju ir ārvalsts institūcijas – Maskavas pilsētas valdības – struktūrvienība, kura atrodas Maskavas pilsētas valdības pakļautībā un ko pārvalda Maskavas pilsētas mērs.

Savukārt Maskavas centrs saskaņā ar Uzņēmumu reģistrā pieejamajiem 2019. gada statūtiem ir juridiska persona, kuras dibinātājs un īpašnieks ir Maskavas pilsētas īpašuma departaments. Funkcionāli Maskavas centrs atrodas Maskavas pilsētas ārējo ekonomisko un starptautisko sakaru departamenta pakļautībā. Centra pamatdarbība un mērķi saistīti ar Maskavas sociāli ekonomiskās attīstības sadarbību un Maskavas starptautisko un humanitāro sakaru paplašināšanu (*sk. statūtu 1.2., 1.3., 2.1. un 3.1. apakšpunktu*). Saskaņā ar pieteikumam pievienoto 2016. gada 29. februāra līgumu par personālservitūta nodibināšanu Maskavas

pilsētas īpašuma departaments piešķīris Maskavas centram tiesības lietot nekustamo īpašumu, tostarp pārstāvēt departamenta intereses un rīkoties tā vārdā visos ar nekustamo īpašumu saistītajos jautājumos jebkādās Latvijas Republikas valsts un pašvaldību iestādēs, izprasīt nekustamo īpašnieku no prettiesiska valdījuma, kā arī pieprasīt jebkādu šķēršļu novēršanu servitūta tiesības izmantošanai.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmē noteiktās personu tiesības, brīvības un pienākumi ir attiecināmi arī uz privāto tiesību juridiskajām personām tiktāl, ciktāl šīs tiesības, brīvības un pienākumus atbilstoši to būtībai iespējams piemērot juridiskajām personām. Ja vien pamattiesību, brīvību un pienākumu būtība pieļauj, tos var īstenot ne vien fiziskā persona, bet arī privāto tiesību juridiskā persona (*sk. Satversmes tiesas 2001. gada 3. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2000-07-0409 secinājumu daļas 1. punktu un 2012. gada 6. jūnija sprieduma lietā Nr. 2011-21-01 9. punktu*). Tomēr Satversmes VIII nodaļā ietverto pamattiesību subjekts nav publiskās personas un to iestādes. Publiskām personām un to iestādēm ir pienākums nodrošināt privātpersonām viņu pamattiesību aizsardzību; tās pieder pie saistītās, nevis tiesīgās puses (*sk.: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 31. lpp.*). Minētais attiecināms arī uz starptautisko tiesību subjektiem – valstīm, kā arī to institūcijām, kas darbojas attiecīgās valsts vārdā publisko tiesību jomā, īstenojot valsts varu.

Nemot vērā iepriekš norādīto publiski pieejamo informāciju, Maskavas centra statūtus, kā arī pieteikumam pievieno līgumu par personālservitūta nodibināšanu, nav gūstams apstiprinājums tam, ka Pieteikuma iesniedzēji attiecībā uz nekustamo īpašumu rīkojas kā privātpersonas, nevis darbojas publisko tiesību jomā, īstenojot valsts varu. Proti, pieteikumā nav pamatots, kāpēc Maskavas pilsētas īpašuma departaments un tam piederošais Maskavas centrs konkrētajās tiesiskajās attiecībās uzskatāmi par privāto tiesību juridiskajām personām un tādēļ atzīstami par Satversmes 105. pantā ietverto pamattiesību subjektiem, kuriem saskaņā ar Satversmes tiesas likumu ir tiesības iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktā noteiktajam.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 2. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Maskavas pilsētas valsts unitārā uzņēmuma “Maskavas Starptautiskās sadarbības centrs” un Maskavas pilsētas īpašuma departamenta pieteikuma (pieteikums Nr. 130/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina